

Helle Thorning Schmidt: [New Labour] i Danmark?

Skrevet af: **Henrik Herløv Lund** | Offentliggjort: 15. oktober 2005

Da Helle Thorning Schmidt vandt formandsvalget i Socialdemokratiet, skete det ikke på en klar fremlagt politik. Hun blev af de fleste observatører bedømt til i valgkampen forud for formandsvalget at "holde kortene tæt til kroppen" og forholde sig særdeles taktisk for ikke at støde nogen fra sig. Eneste klart formulerede politiktilkendegivelse var, at der skulle ændres på efterlønnen. Heri lå nok et signal om den politiske retning, men på ingen måde nogen tydelig strategi. I stedet vandt Helle Thorning Schmidt formandsvalget på at love, at "jeg kan slå Anders Fogh". Men det skete uden i øvrigt at fremlægge meget om, hvorledes det skulle ske, bortset fra den bekendte, men politisk indholdstomme erklæring om, at "Regeringen skal arbejdes ud af kontorerne".

Lige siden er der såvel fra mediernes og fra andre politikeres side som fra internt hold i Socialdemokratiet blev efterlyst, hvilken overordnet strategi Helle Thorning Schmidt står for med hensyn til at nå det mål, hun frem for noget er blevet valgt på: At erobre regeringsmagten tilbage til Socialdemokraterne. I den mellemliggende periode har den nye ledelse i Socialdemokratiet indgået forskellige delforlig med Regeringen (Kommunalreform og integration) samt fremlagt egne politiske udspil (skat, efterløn og uddannelse), som selvfølgelig tilsammen begynder at danne et mønster. Men stadig uden at den samlede overordnede strategi er blevet klar.

Det er denne artikels tese, at Helle Thorning Schmidt og kredsen/fløjen omkring hende står for en strategi, der på en række områder er parallel med den fra England og Tony Blair kendte New Labour-strategi. Tidligere og aktuelle analyser og udspil fra Helle Thorning Schmidt og hendes støtter rummer en række af de samme principielle elementer, som er kendt fra New Labour i England (minus tilslutning til Irak-krigen). Der er dog også forskelle, herunder fx ikke mindst i politikken over for flygtninge og indvandrere.

I det følgende vil denne artikel for det første kort gennemgå, hvad hovedelementerne af New Labour-strategien var/er. Lignende strategier har været helt eller delvist implementeret af socialdemokratiet i England, og her vil der blive trukket på analyser og erfaringer fra netop England.

Dernæst vil der for det andet blive set på tidligere og aktuelle analyser og programmatisk/politiske udspil fra Helle Thorning Schmidt og hendes støtter med henblik på at vise paralleller til New Labour (minus Irak). I forlængelse heraf vil jeg gennemgå de forlig, som S har indgået siden Helle Thorning Schmidts tiltrædelse, samt på de egne politikudspil, som partiet har fremlagt. Der vil blive argumenteret for, at hovedlinien heri matcher og yderligere udbygger en "New Labour-agtig" strategi.

Endelig vil artiklen diskutere, hvilke udsigter for succes denne strategi har, og hvilke effekter den kan tænkes at få: Udtil på velfærdssamfundet, i forhold til de øvrige politiske partier og ikke mindst i forhold til den centrum-venstre koalition, som er Helle Thorning Schmidts erklærede mål? Og navnlig er det hensigten at diskutere konsekvenserne for Socialdemokratiets forhold til sine vælgere, til fagbevægelsen samt internt i Det socialdemokratiske Parti. I den forbindelse vil vi indledningsvist skele lidt til erfaringerne og resultaterne andre steder fra og forudsætningerne herfor - dels selvfølgelig i England, men også i Tyskland, hvor Gerhard Schröder jo så tidligt som i 1999 sammen med Tony Blair formulerede et fælles manifest om denne såkaldte "tredje vej" [1].

New Labour i England

Politisk er New Labour-projektet selvfølgelig knyttet tæt til og formuleret af Tony Blair, men med sociologen Anthony Giddens som strategiens intellektuelle arkitekt, der har givet den en analytisk basis navnlig med værkerne "Beyond left and right" [2] og "The third way" [3].

Udgangspunktet for formuleringen af New Labour-strategien var, at det i 16 år var lykkedes Det konservative Parti at holde Labour væk fra regeringsmagten, heraf 11 år under Margaret Thatcher og 5 år under John Major. Afgørende for dette vedvarende konservativt-nyliberale styre var en alliance mellem overklassen og middelklassen i England, der bl.a. havde baggrund i den stærke økonomiske krise og dermed følgende store arbejdsløshed i England i halvfjerdserne - en krise, som Labour-regeringen inden ikke formåede at løse. Thatcher blev valgt med et program og en ideologi, der var radikalt nyliberal og lagde vægt på incitamenter til at arbejde, lave skatter og svage fagforeninger [4].

Det konservative Parti fastholdt, som anført, magten over en lang periode, idet det lykkedes et godt stykke hen ad vejen at forandre det politiske landskab gennem de nyliberale værdiers indtog i middelklassen og en økonomisk "forkælelse" af samme klasse via skattelettelser.

Men at den konservative regeringsperiode blev så lang skyldtes ligeledes, at arbejderpartiet var i defensiven, og at det havde svært ved at formulere et politisk alternativ, blandt fordi der i partiet var dyb uenighed og kamp om en mere traditionel socialdemokratisk strategi. Blair/Giddens tog da også afsæt i et opgør med den traditionelle socialdemokratiske strategi - et opgør, hvor der til gengæld inkorporeredes stærke elementer af nyliberalistisk politik. Udgangspunktet for New Labour var med andre ord en betydelig accept af de ændringer i det britiske samfund, som var sket under Thatcher, herunder af at de (libertære) værdier og økonomiske gevinster, som var blevet middelklassens i denne periode, måtte respekteres (herunder også den individualisering, som samfundet, men navnlig middelklassen, i stigende grad præges af).

Hos Anthony Giddens formuleres dette udgangspunkt for strategien sådan:

"Den klassiske strategi, som den tabende part griber til, er at danne en "syntese af modsætninger", i praksis som et forsøg på at redde, hvad reddes kan af ens egne holdninger ved at opsuge og følgelig neutralisere modstanderens positioner" [5].

Dette kommer i New Labour-strategien til udtryk i:

- En accept af markedsmekanismen og en satsning på markedets vækstpotentiale [6]. I stedet for satsning på offentligt tilvejebragte og skattefinansierede velfærdsydelse peger strategien på styrkelse af rammerne for markedet [7].
- Lighedsskabelse forstået som udjævning af indkomster opgives som et centralt mål. I stedet handler det om at give "lige muligheder" for uddannelse og beskæftigelse [8].
- Skatterne holdes i ro eller reduceres, og skattepolitikken indrettes på primært at fremme investeringer ved at reducere selskabsskatten og fremme udbuddet af arbejdskraft/arbejdslysten ved at reducere skattebyrden for "arbejdende familier". "Størstedelen af indkomst skal forblive i lommerne hos dem, som har tjent dem" [9].
- I arbejdsmarkedspolitikken er vægten på pligtsiden: den enkeltes personlige ansvar for at finde arbejde som vægtes på bekostning af rettigheder [10]. Gennem denne såkaldte workfare-politik skal udbuddet af arbejdskraft, motivationen for at finde arbejde og arbejdslysten styrkes i forhold til passiv oppebærelse af velfærdsydelse.
- På uddannelsesområdet indebærer udbudspolitikken satsning på investering i "human kapital". Staten skal skabe rammer for den enkeltes videreuddannelse og skabe lige muligheder for at styrke dennes kvalifikationer [11].
- Middelklassens libertære værdier og den i middelklassen centrale individualisering respekteres i politikken.

- Socialpolitikken er blevet koncentreret om de fattigste, hvis absolutte indkomster også er blevet øget og fattigdommen hermed begrænset, men uden at den relative og i Thatcher-perioden stærkt voksende ulighed med hensyn til den relative indkomstfordeling er ændret grundlæggende [12].

Gennem tilnærmelsen af Labour til nyliberal politik kan man sige, at det samlede mix af partiets politik har bevæget sig fra traditionel socialdemokratisme i mere socialliberal retning [13].

Samtidig rummer strategien også stærke elementer af mere autoritær politik. Betonningen af pligt i forhold til rettigheder på arbejdsmarkedsområdet er et eksempel herpå. Andre eksempler er retspolitikken, der har en hård holdning til kriminalitet som omdrejningspunkt.

Endelig skal det naturligvis ikke glemmes, at hele strategien i høj grad lanceres som et moderne og tidssvarende svar på globaliseringen, informationssamfundet og den moderne teknologiske udvikling. Hvorvidt dette strategiske sigte eller de tidligere nævnte mere taktiske overvejelser i forhold til middelklassen er det egentlige grundlag for New Labour må dog stå åbent.

Det lykkedes som bekendt Tony Blair at vinde regeringsmagten på New Labour-strategien. Dette skete dels i kraft af alliancepolitikken over for middelklassen, herunder den betydelige accept af de nyliberale forandringer og værdier, dels fordi det ikke lykkedes Thatcher med en vidtgående monetaristisk økonomisk politik at få gang i økonomi og beskæftigelse samtidig med, at fattigdommen voksede [14]. Hertil kom, at der i Det konservative Parti kom en stigende splittelse i EU-spørgsmålet.

New Labour-politikken havde sin storhedsperiode sidst i 90'erne fra Labours første valgsejr i 1994 og til og med Blairs anden valgsejr i 1998. Siden har politikken i England måske i nogen grad udtømt både sin nyhedsværdi og dynamik, dog ikke mere end at Blair ved det seneste valg opnåede en tredje regeringsperiode, trods et betydeligt tab af popularitet på grund af Irak-krigen.

Men i den første periode op mod og omkring årtusindskiftet var strategien i betydelig udstrækning inspiration for andre socialdemokratiske partier verden over. Allerede Poul Nyrup - Thorning Schmidts politiske mentor - var inspireret af New Labour men forhindredes nok i at gennemføre en tilsvarende "reformpolitik" på grund af de interne magtbalancer i Socialdemokratiet. I England er strategien med dens stærke nyliberale islæt fortsat grundlag for Blairs og Labours politik, hvad der senest klart har manifesteret sig i forbindelse med den politiske krise i EU efter nej'et til forfatningstraktaten: Blairs anvisning af en vej ud af den politiske krise har netop været at pege på liberalisering, afregulering og øget vægt på markedskræfterne.

Elementer af en dansk "New Labour-strategi"?

Den politiske situation i Danmark ved Helle Thorning Schmidt overtagelse af ledelsen i Socialdemokratiet kan siges at have en vis grad af parallelitet til situationen i England under det konservativt-nyliberale styre. For med VK-regeringens anden valgsejr i 2004 cementeredes også i Danmark et borgerligt styre med nyliberalt præg, om end med en langt mindre radikalitet end tilfældet havde været i England.

Der kan også findes taktiske overvejelser i Helle Thorning Schmidt-kredsen om, hvorledes regeringsmagten kunne vindes tilbage, der har en vis grad af parallelitet til overvejelserne hos Blair/Giddens. Allerede inden nederlaget ved folketingsvalget havde Helle Thorning Schmidt og en række nære meningsfæller, herunder Morten Bødtskov, i bogen "Forsvar for fællesskabet" peget på, hvorledes det er lykkedes den borgerlige regering at præge og få tag i middelklassen. Og i denne forbindelse rettes en hvas kritik mod den hidtidige, traditionelle socialdemokratiske politik. Den har ikke taget højde for individualiseringen i samfundet: "Vores påstand er, at centrum-venstre selv bærer en stor del af ansvaret (på grund af)... centrum venstres manglende fokus på den enkeltes

ansvar for eget liv og forpligtelser overfor fællesskabet" [15]. "Centrum venstre må se individualisering som en mulighed, ikke et problem" [16].

Selv om den borgerlige regerings fritvalgsordninger kritiseres indebærer den positive holdning til individualiseringen bl.a. en principiel tilslutning til flere valgmuligheder, hvad angår offentlige ydelser: "For samtlige indkomst- og aldersgrupper er konklusionerne entydige: Vi vil have valgmuligheder" [17].

I lighed med også New Labour distancerer man sig videre fra den traditionelle socialdemokratiske politiks velfærdsstatslige løsninger: "Centrum venstres projekt har aldrig været en stærk stat eller en stor offentlig sektor, men den menneskelige frigørelse" [18].

Og i tilslutning hertil vender man sig mod udligningen over skatterne og gennem universelle ydelser: "Resultatet er blevet en udbredt folkesygdom: Rettighedsegoismen... Rettighedsegoismen er hjulpet godt på vej af årtiers venstreorienteret overbudspolitik. Der var bare råd til det hele, skattekilderne var tilsyneladende udtømmelige, det samme var hærskarerne af offentligt ansatte" [19]. I stedet peges på en større grad af målretning af offentlige ydelser til de svageste: "Samtidig.. skal der prioriteres stærkere til fordel for de dårligst stillede i vores samfund" [20].

Helle Thorning Schmidt m.fl. betoner, i lighed med det engelske New Labour, pligter i forhold til rettigheder: "Kernen (i demokratiet) er den myndige borger, der ... selv tager ansvar." Pligt og krav fremhæves: "Vi skal insistere på ... at stille krav til hinanden og en tæt sammenhæng mellem pligt og ret" [21]. Det er naturligvis i forhold til modtagelse af offentlige ydelser, man her tænker på.

Udbudsøkonomiske tanker, som fx på uddannelsesområdet, er Helle Thorning Schmidt og de øvrige forfattere også inde på (uden i øvrigt at bruge betegnelsen): "Det er vigtigt, at vi fra samfundets side får klædt den enkelte på til at klare de benhårde omstillinger i et samfund, hvor viden er afgørende" [22]. Også i skattepolitikken anes et slægtskab med New Labour med formuleringen af målsætningen om, at "Det skal kunne betale sig at arbejde" [23].

Endelig betoner bogen, ganske som i det engelske Labour, en mere autoritær politik, dels inden for retspolitikken - som i England - samt på flygtninge- og indvandrerområdet - til forskel fra England -. Om det sidste hedder det i bogen bl.a.: ".. Der er grænser for, hvor store grupper af lavtuddannede etniske mindretal, der kan integreres.." [24]. Og igen fremhæves krav og pligter: "Vores værdigrundlag indebærer ligeledes, at indvandrere og flygtninge selv har et ansvar for at blive en del af det danske samfund - og for at forsørge sig selv, fx når der kommer ægtefæller til landet..." [25].

Endelig forvarsles en ændret kurs over for velfærdsydelserne i lyset af "ældrebomben": "... der bliver flere ældre og der bliver færre på arbejdsmarkedet til at betale for pension, ældrepleje, sygehuse m.v. Vi skal derfor være helt anderledes bevidst om, hvem der får del i de fælles ressourcer - og hvem der kan forlade arbejdsmarkedet hvornår?" [26].

Bogen "Forsvar for fællesskabet" rummer dog også meget socialdemokratisk arvegods (der var også 5 forfattere) og ikke mindst mange politisk korrekte plus-ord og klichéer.

Og den nævner ikke selv New Labour som inspirationskilde, måske på grund af at Tony Blair på bogens udgivelsestidspunkt havde tabt megen anseelse på grund af Irak-krigen. Men der ses dog i bogen på en række felter en parallelitet med New Labour-strategien, fx i betoningen af:

- At tage udgangspunkt i individualiseringen
- At vinde middelklassen
- Pligter i forhold til rettigheder

- Skattelettelser for arbejdsindkomster
- Ansats til opgør med den offentlige sektors størrelse og vækst
- Socialpolitik koncentrerer om de svageste

Helle Thorning Schmidts politik "so far"

Det slægtskab med New Labour-strategien, som i "Forsvar for fællesskabet" kunne anes på en række felter om end ikke alle, genfindes også i mange af de forlig, som Socialdemokratiet har indgået med regeringen, og i de politikudspil, som partiet i øvrigt er kommet med:

- I skattepolitikken har partiet bevæget sig imod en accept af skattestoppet og mod skattelettelser som et vigtigt mål [27]. Dermed begrænses den offentlige sektors størrelse og omfordelingen (med mindre man som i det seneste socialdemokratiske finanslovsudspil finansierer offentlige ydelser på bekostning af gældsafviklingen).
- På fordelingspolitikens område har den fremtrædende Thorning-støtte Henrik Sass Larsen indikeret, at ulighed i den relative indkomstfordeling ikke (længere) er et vigtigt anliggende for Socialdemokratiet [28].
- Det skal siges, at dette ikke er uforeneligt med, at det seneste socialdemokratiske finanslovsudspil, der i øvrigt er positivt nok, søger at give nogle af de allersvageste grupper (førtidspensionister og kontanthjælpsmodtagere fx) et økonomisk løft. Noget tilsvarende har New Labour også gjort i England, uden at det har ændret på den relative indkomstfordeling.
- Med sin deltagelse i et integrationsforlig sammen med Regeringen og Dansk Folkeparti er S på vej mod en klarere markering af krav til og pligter for de, der befinder sig uden for arbejdsmarkedet, i dette tilfælde flygtninge og indvandrere.
- Samtidig indebærer forliget også en accept af nyliberale teorier om betydningen af økonomiske incitamenter (læs lavere ydelser) for motivationen til at søge og finde arbejde.

Med sit udspil vedrørende efterløn og pensionsalder har S bevæget sig i retning af en betoning af økonomiens krav i forhold til fordelingspolitikken, hvilket jo også gælder for New Labour. Alle disse politikudviklinger kan siges at repræsentere videre skridt i retning af en

"New Labour-agtig" strategi. At Socialdemokratiet så i sit seneste finanslovsudspil søger at give de allersvageste et løft er som anført ikke i modsætning hertil. Det var også i England en del af det grundlag, som Labour blev valgt på uden dog som sagt at ændre på den stærkt øgede ulighed i den relative indkomstfordeling.

Heller ikke i Danmark vil den stigende ulighed i den relative indkomstfordeling blive ændret grundlæggende af udspillene i Socialdemokratiets seneste finanslovsforslag. For denne voksende ulighed er primært en funktion af skattestoppet samt udviklingen på boligområdet, hvilket S jo ikke har antastet.

Gennem sin tilnærmelse til en "New Labour-agtig" strategi har S samtidig under Helle Thorning Schmidts ledelse indledt en kraftig tilnærmelse til regeringen. Med Anders Fogh Rasmussen har det bærende regeringsparti Venstre jo fra et helt modsat udgangspunkt af Socialdemokratiet også for længst bevæget sig mod en mere socialliberal politik om end, efter undertegnede vurdering, med fastholdelse af en langsigtet nyliberal transformering af det danske samfund.

Man kan selvfølgelig diskutere, hvad der er resultat af hvad: Er den kraftige tilnærmelse til regeringen og dens politik en konsekvens af en overordnet "New Labour-agtig" strategi eller af mere akutte, taktiske overvejelser om at "arbejde regeringen ud af kontorerne"? Men man kan jo også kort og godt nøjes med at konstatere, at begge dele politisk trækker i samme retning.

Forudsætninger for New Labours succes i England og ditto manglende succes i Tyskland

Hvilke udsigter for succes har denne "New Labour-lignende" strategi så, og hvilke effekter kan den tænkes at få: I forhold til de øvrige politiske partier og ikke mindst i forhold til den centrum-venstre koalition, som er Helle Thorning Schmidts erklærede mål? Navnlige er det her hensigten at diskutere konsekvenserne for Socialdemokratiets forhold til sine vælgere, til fagbevægelsen samt internt i Det socialdemokratiske Parti. Og sidst, men ikke mindst: Hvad betyder det for socialdemokratismens hovedprojekt, velfærdsstaten?

Lad os med henblik på vurderingen af det første (udsigterne for succes og effekterne af strategien) dog for et kort øjeblik vende tilbage til New Labour i England. Her opnåede New Labour jo som bekendt betydelig succes. Der var og er imidlertid også nogle specifikke forudsætninger for denne succes. For det første sejrede New Labour som anført ikke blot i kraft af sin vidtgående accept af nyliberale værdier, politikker og af allerede gennemførte nyliberale samfundsforandringer, herunder individualiseringen og de økonomiske gevinster (skattelettelser) til middelklassen. Den sejrede også, fordi det konservative parti med sin stærkt monetaristiske økonomiske politik ikke formåede at overvinde krisen i økonomien [29].

Samtidig endte det konservative parti stærkt splittet over EU-spørgsmålet. Også i New Labour var - og er - der stærk uenighed om Tony Blairs markedskonforme og nyliberalt prægede kurs. Men her har det britiske valgsystem indebåret en afgørende fordel for Tony Blair, i og med at det, baseret som det er på valg i enkeltkredse, i praksis er et topartisystem. Venstrefløjen i Labour og i arbejderbevægelsen i det hele taget har dermed - trods til tider voldsom utilfredshed - ikke haft noget alternativ til at forblive i Labour-partiet, idet eneste anden mulighed jo var Det konservative Parti [30].

Men andre steder har New Labour ikke haft den samme lette gang på jorden. Som nævnt har New Labour også inspireret andre socialdemokratiske partier i Europa, herunder ikke mindst den socialdemokratiske kansler Schröder i Tyskland. I 1999 udsendte Blair og Schröder tilmed et fælles manifest [31]. Gerhard Schröder har imidlertid haft betydelig vanskeligere ved at gennemføre en reformering af det tyske socialdemokratiske politik, ikke mindst grundet kraftig modstand fra mere traditionelt socialdemokratiske kredse i partiet [32]. Og her har det i forhold til England anderledes valgsystem med - som i Danmark - forholdstalsvalg betydet, at disse mere traditionelt indstillede socialdemokrater har stået stærkere, idet en splittelse af SPD har været politisk mere mulig. I forbindelse med at Schröder - tvunget af den økonomiske krise - har sat trumf på med nyliberale reformer på det økonomiske, sociale og arbejdsmarkedsrelaterede område, er splittelsen da også kommet med dannelsen af et nyt parti af bl.a. venstrefløjssocialdemokrater: "Die Linke" (samt naturligvis det hidtidige PDS).

Effekter og mulig videre udvikling af New Labour i Danmark

Når man skal vurdere udsigterne for succes for Helle Thorning Schmidts "New Labour-agtige" strategi i Danmark er det iøjefaldende, at en række af forudsætningerne for New Labours succes i England ikke er til stede i Danmark. Der kan i den forbindelse peges på,

- 1) At der ikke tale om en økonomisk krise for den borgerlige regerings politik i Danmark. Tværtimod er økonomien i fremgang.
- 2) At den borgerlige regering ikke - som det endte med at være tilfælde i England - er splittet, men tværtimod står samlet omkring Anders Fogh Rasmussens projekt og politik. Også rent parlamentarisk har regeringen med den faste alliance med Dansk Folkeparti et solidt flertal bag sig.

Samtidig understøtter valgsystemet i Danmark ikke på nær samme måde som i England strategiens sejr. Tværtimod må erfaringerne fra det tyske socialdemokrati siges at være betydeligt mere relevante for det danske socialdemokrati, i og med at det danske valgsystem med forholdstalsvalg muliggør flere partier både til venstre og til højre for socialdemokratiet - ikke mindst fordi spærregrænsen i Danmark er anderledes lav end i Tyskland.

Vælgerne har altså helt anderledes muligheder end i England for at søge andre steder hen, hvis de skuffes over Socialdemokratiet. Her viser en nylig undersøgelse i ugebladet Mandag Morgen, at der blandt det danske socialdemokratis vælgere er meget stor opbakning bag velfærdssamfundet og ditto modvilje mod nedskæringer heri. Hvis Socialdemokratiet med en New Labour-agtig kurs bevæger sig henimod stigende accept af og deltagelse i sådanne indgreb i velfærdsstaten og generelt bevæger sig mod en vidtgående "overtagelse" af regeringens politik i det hele taget - ja så er risikoen og sandsynligheden for en flugt af kernevælgerne fra partiet betydelig.

Går vælgerne til venstre, fx til SF eller Enhedslisten er skaden måske til at overskue. For disse partier har umiddelbart ikke noget alternativ til at pege på en socialdemokratisk regering. Men det må dog i det lange løb frembyde et problem for Helle Thorning Schmidts evt. fremtidige parlamentariske grundlag, hvis det udgøres af et mere højredrejet S og et mere venstredrejet SF/Enhedslisten. Samtidig er Socialdemokratiets forsøg på - jf. integrationsudspil og skoleudspil - at tilnærme sig mere autoritært indstillede vælgergrupper på den anden side dømt til at skabe øget afstand til den borgerlige komponent i centrum-venstre: De radikale [33].

Det virkelige problem i forhold til vælgerne ligger imidlertid i, at en vælgerflugt ikke engang behøver at blive en flugt til venstre. Dansk Folkeparti har jo - i hvert fald på det verbale plan - markeret sig med en anderledes vedholdende modstand end S mod velfærdsforringelser, herunder af efterlønnen. Og partiet forsøger generelt også at profilere sig som Regeringens "sociale samvittighed" og det "ægte Socialdemokrati/arbejderparti". Man kan diskutere, hvor meget ægte der er herover og også, hvorvidt det har konsekvenser udover det verbale plan. Men der er en åbenlys risiko for, at Helle Thorning Schmidts kursændring vil ende med at styrke Dansk Folkeparti samtidig med eller i stedet for venstrefløjten. Og derved vil den borgerlige regering jo i sidste ende blive styrket, da dens alliance med Dansk Folkeparti synes at ligge meget fast.

Udsigten for succes i Danmark for en New Labour-agtig strategi synes dermed problematisk. De ydre forudsætninger synes ikke tilstede, idet der er samling i den borgerlige lejr og fremgang for regeringens politik. Og valgsystemet i Danmark vil formentlig betyde, at S bliver straffet af en lang række af sine kernevælgere, samtidig med at de socialliberale-nyliberale positioner, som S bevæger sig henimod, allerede er optaget, dels af regeringspartiet Venstre, dels også af Socialdemokratiets egen koalitionspartner: De radikale. Udsigten for S til at tabe terræn er med andre ord betydeligt større end udsigten til at vinde terræn.

Hertil kommer, at man også kan stille spørgsmålet, om de i partiet og arbejderbevægelsen relevante indre forudsætninger for et sådant kursskifte er til stede. Jf. indledningen har der i forbindelse med formandsvalget stort set ikke været nogen overordnet strategisk politisk diskussion, bl.a. fordi Helle Thorning Schmidt af taktiske grunde afstod herfra. Det betyder, at Helle Thorning Schmidt sidder på et yderst tyndt mandat politisk set og hermed ved en hurtig, men gennemgribende forandring af partiets politik risikerer en dybtgående uenighed/splittelse i såvel partiorganisationen som i folketingsgruppen samt i fagbevægelsen. Det må dog anerkendes, at man med det seneste efterlønsudspil samt finanslovsudspillet synes at have bestræbt sig på at samle fløjene i partiet og i folketingsgruppen.

Immervæk står der dog et problem tilbage, nemlig at Helle Thorning Schmidt ikke er blevet valgt på baggrund af en politisk opbakning til den strategi, som den ny ledelse i S synes at følge. Forceres udviklingen væk fra mere traditionelle socialdemokratiske standpunkter, kan splittelse og interne kampe igen blusse op, ikke mindst hvis politiske resultater og vælgermæssig succes udebliver. Og blusser uenigheder og fløjkampe op igen, svækkes mulighederne for politisk succes yderligere.

Udsigten til succes for Helle Thorning Schmidts New Labour-agtige projekt er dermed diskutabel. Risikoen for en dybtgående svækkelse af partiet og dermed af forsvaret for velfærdssamfundet kan

ikke afvises.

Men på den anden side indebærer New Labour-strategien også i selv, at Socialdemokratiet vil bevæge sig mod en større betoning af økonomiens krav, en mindre vægtning af fordelingspolitikken og accept af indgreb i velfærdsordningerne samt en mere autoritær politik over for grupper uden for arbejdsmarkedet.

Afsluttende konklusion

Der er i ovenstående blevet forsøgt argumenteret for,

- at selvom Helle Thorning Schmidt ikke har fremlagt en erklæret strategi, synes den nye ledelse i Socialdemokratiet at følge en New Labour-agtig/New Labour-lignende strategi.
- at følges denne konsekvent videre, vil det formentlig indebære, at partiet i nogen grad renoncerer på fordelingspolitikken og velfærdsstaten.
- at udsigterne til, at S vil få succes med en sådan kurs, er diskutabel, fordi der gælder helt andre betingelser i dansk politik.
- at det seneste socialdemokratiske finanslovsudspil ikke behøver at være i modstrid med en mere overordnet "New Labour-lignende" strategi, fordi social genopretning for de svageste også var et element i det engelske New Labour, og fordi det springende punkt er, at udspillet ikke nødvendigvis ændrer ved den i de seneste år tiltagende ulighed i den relative indkomstfordeling, som primært skyldes skattestop og udviklingen på ejendomsmarkedet.
- men at finanslovsudspillet dog må medgives at ligge langt bedre på linie med, hvad kernevælgerne normalt ville identificere sig med, end en række af de tidligere udspil, idet det signalerer, at partiet vil tage hånd om de svageste og forbedre den offentlige service. Det står imidlertid tilbage at se, hvorvidt der er tale om vedvarende tilbagevenden til socialdemokratismens traditionelle principper og strategier.

LITTERATUR

Arestis, Phillip og Sawyer, Malcolm: *The Economics Of The Third Way*. 2001

Brøndum, Tine Aurvig; Bødtskov, Morten; Dyhr, Villy; Olsen, Lars og Thorning Schmidt, Helle: *Forsvar for fællesskabet*. 2002.

Giddens, Anthony: *Beyond left and right*. 1994.

Giddens, Anthony: *Den tredje vej - socialdemokratismens fornyelse*. 1998.

Hills, John: Interview. Nyhedsmagasinet RÆSON, 22. maj 2005.

Haahr, Jens Henrik: *Den tredje vejs mange snoninger - om reformprocesserne i det britiske labour og det tyske SPD*. Økonomi og Politik nr. 3, okt. 1999.

Kaspersen, Lars Bo: *Den tredje vej - et svar på det 21. århundredes udfordringer?* Politica, nr. 2 2002.

New Labour and Sozialdemokratische Partei Deutschlands: *Europa: The third way/Die neue Mitte*. 1999.

NOTER

[1] New Labour and Sozialdemokratische Partei Deutschlands: *Europa: The third way/Die neue Mitte*. 1999.

- [2] Giddens, Anthony: *Beyond left and right*. 1994.
- [3] Giddens, Anthony: *The third way: The renewal of Social Democracy*. 1998.
- [4] Jf. interview med professor John Hills ved London School of Economics, s. 2. Nyhedsmagasinet RÆSON, 22. maj 2005.
- [5] Giddens, Anthony: *Den tredje vej*, s. 46.
- [6] Jf. Haahr, Jens Henrik: *Den tredje vejs mange snoninger - om reformprocesserne i det britiske labour og det tyske SPD*, s. 4.
- [7] Jf. Kaspersen, Lars Bo: *Den tredje vej - et svar på det 21. århundredes udfordringer?*, s. 257.
- [8] Jf. Haahr, Jens Henrik, *Den tredje vejs mange snoninger - om reformprocesserne i det britiske labour og det tyske SPD*, s. 3.
- [9] Ibid.
- [10] Jf. Kaspersen, Lars Bo; *Oven anførte værk*, s. 257.
- [11] Ibid.
- [12] Jf. interview med professor John Hills ved London School of Economics, s. 2. Nyhedsmagasinet RÆSON, 22. maj 2005.
- [13] Jf. Kaspersen, Lars Bo; *Oven anførte værk*, s. 251.
- [14] Jf. interview med professor John Hills ved London School of Economics, s. 2. Nyhedsmagasinet RÆSON, 22. maj 2005.
- [15] Brøndum, Tine Aurvig; Bødskov, Morten; Dyhr, Villy; Olsen, Lars og Thorning Schmidt, Helle: *Forsvar for fællesskabet*, s. 12.
- [16] Ibid., s. 16.
- [17] Ibid., s. 13.
- [18] Ibid.
- [19] Ibid., s. 46.
- [20] Ibid., s. 116.
- [21] Ibid., s. 15.
- [22] Ibid., s. 137.
- [23] Ibid., s. 146.
- [24] Ibid., s. 100.
- [25] Ibid., s. 20.
- [26] Ibid., s. 20-21.

[27] Jf. Socialdemokratiets seneste efterløns- og pensionsudspil.

[28] Jf. udtalelsen om, at der ikke gik noget fra de svage, når boligejernes formuer steg på grund af udviklingen i boligpriserne.

[29] Jf. interview med professor John Hills ved London School of Economics, s. 2. Nyhedsmagasinet RÆSON, 22. maj 2005 samt jf. Arestis, Phillip og Sawyer, Malcolm: *The Economics Of The Third Way*.

[30] Jf. Kaspersen, Lars Bo: *Den tredje vej - et svar på det 21. århundredes udfordringer?*, s. 256 samt jf. Haahr, Jens Henrik: *Oven anførte værk*, s. 1.

[31] New Labour and Sozialdemokratische Partei Deutschlands: "Europe: The third Way/Die Neue Mitte. 1999.

[32] Jf. Haahr, Jens Henrik: *Oven anførte værk*, s. 7 ff.

[33] Jf. De radikales kraftige kritik af tilnærmelsen fra S til regeringen.